

Poziția spirituală a tinerei generații¹

Ovidiu Solomon²

Rezumat:

Acest studiu vine în întâmpinarea concepției ignorate și adeseori greșite, sau uitate asupra generației, prin ale cărei acțiuni se explică pregnanța anumitor oameni, evenimente și vremuri. Ultimele referiri la generație tind să se solidifice sub forma unui conflict între generații. În accepțiunea comună, generația capătă sensul unei schimbări, datorată, în principal, năzuinței spre o afirmare exhaustivă a libertății, concomitent cu spiritul scientist, tranziția între generații fiind văzută mai degrabă ca „rupere” de o generație depășită, lăsată în urmă, și nu ca o completare a ceea ce pare să-i lipsească celei actuale. Tinerii, numiți în parte, sau colectiv, tânăra generație, caută să se dezbrace de toate valorile „invechite” care vin în contradicție cu „spiritul” nou, cu acțiunea socială care doar abrogă, fără să devină însă o alternativă viabilă adevărului contestat.

Problema dezbătută nu este neapărat decizia unei noi generații de sistemul de valori al înaintașilor, ci plasarea acestuia înăuntrul unei spiritualități, având criteriu de comparație generațiile succedate de-a lungul istoriei sociale a României moderne.

Cuvinte cheie: generație, tineret, națiune, stat, spiritualitate

Abstract:

This study comes to face the approach of a left aside and frequently wrong belief about the generation, whose actions alone can explain the most pointed public figures and events across history. The last references about the generation have a tendency to land as a conflict line between the generations. In the collective mind, the generation receives the main meaning and purpose of a "change", due mainly to one's striving for an exhaustive sense of freedom, along with the scientist spirit. Now the transition of the generations leaves in between them a gap, the younger generation splits from the previous one leaving it behind as outdated, without putting up an effort to find common grounds as to grow and outgrow each other in a constructive way.

The young, named in part, or collectively - the young generation, seeks for a total renewal of the society, crossing even the spiritual bonds that thrived for generations. What seems old, or once belonged to the previous generation, is no longer valid or taken into consideration, for it contradicts the „new spirit”, the social action that has developed the habit of repealing, yet failing to offer a viable alternative of the contested, abolished truth.

The issue in debate is not necessarily the disposal of a new generation from the system of values of its predecessors, but its expressed presence in a spiritual framework, having for comparison the criteria gathered from the succeeding generations along the social history of modern Romania.

Tags: generation, spirituality, youth, nation

Introducere

Dintr-o perspectivă de esență a gândirii neperisabile, acest mod radical de a gândi n-ar fi greșit - **sustragerea de sub vechi rânduiești**, multe din ele încă neînțelese - dacă n-ar avea de suferit și clasicii, de pildă, sau încă o dată, martirii și victimele din închisorile comuniste, care nu doar că nu mai sunt puși la îndoială, ci nu mai sunt nici măcar *ascultați* sau *cercetați*, ceea ce accentuează începutul unei **faze de despiritualizare** a omului, ieșirea din configurația unui fond sufletesc, „când, de fapt, și tradiția și omul nou al viitorului aparțin pe de-a-ntregul celor care le-au creat sau le creează: adică breslașilor spiritului” (Eliade, 1934, p. 7).

---

¹ Spiritual position of the young generation

² email: ovidiu_solomon@ymail.com

Manoilescu recunoaște în funcțiunea devenirii sociale, pe lângă transmiterea informațiilor de la o generație la alta, și atribuția de a inova, în toate domeniile vieții (economice, sociale, culturale), ceea ce îi și dă pecetea unei generații.

Ce anume însă validează existența unei generații și formarea acesteia ca răspuns la nevoia unei schimbări? Cea mai scurtă formulare ne-aduce în fața următoarei condiții: **generația ca unitate spirituală în vederea îndeplinirii misiunii ei.**

Înainte de a putea opera cu termenii *generație* și *spiritualitate*, se impune operaționalizarea și definirea acestora, valoarea de circulație a termenului fiind dată nu doar de numărul de apariții în încercările discursive de abordare a realității sociale, ci de rădăcinile pe care le are, întrebuintarea lui punându-le alternativ în funcțiune.

Noțiunea de *Generație*

Nu întâmplător, originea preocupărilor spirituale în cultura românească de după primul război, coincide cu abordarea identității de generație. O deosebită importanță au luat discuțiile în jurul acestor preocupări în 1927, prin intrarea în publicistică a *tinerei generații*, odată cu apariția „Itinerariului spiritual” al lui Mircea Eliade, în „Cuvântul”. Primul mare moment „generaționist”, în evoluția teoriei literare românești, a fost acela al anilor 1930, când Mircea Vulcănescu a publicat o serie de articole despre fenomenul generațiilor, culminând cu studiul „Generație”, apărut în revista *Criterion* în 1934 (Perian, 2011, p. 2), în care găsim șapte accepții principale ale cuvântului generație:

1. În sens **biologic**, cuvântul generație înseamnă progenitură, adică „totalitatea descendenților imediați dintr-un autor comun”;
2. În sens **sociologic**, el înseamnă: „grup de oameni de aceeași vârstă”, categorie socială diferențiată prin faptul identității de vârstă a celor ce o compun;
3. În sens **statistic**, el înseamnă perioada medie de reînnoire naturală a membrilor unui grup social, perioada de schimbare a materialului biologic al unei societăți date;
4. În sens **istoric**, el desemnează un grup de oameni a căror unitate și semnificație socială vin din faptul participării lor la un anumit eveniment istoric, adică petrecut și individualizat în timp;
5. În sens **psihologic**, el desemnează un grup de oameni cam de aceeași vârstă, care se simt solidari în manifestările lor sociale și care atribuie această solidaritate apropierea lor de vârstă și, în același timp, mai desemnează comunitatea psihologică rezultată din influența acelorași împrejurări asupra unor conștiințe aflate în perioada de formație.
6. În sens cultural și **politic**, adică în sens de categorie de manifestare socială, cuvântul generație desemnează un grup de oameni ale căror manifestări sociale converg sau se aseamănă; care, adică, simt, cred, știu și vor cam aceleași lucruri și iau atitudini identice față de probleme similare.
7. În sfârșit, în sens **economic**, cuvântul generație desemnează un grup de oameni de aceeași vârstă, a cărui unitate sufletească sau de manifestare culturală ori politică se explică prin identitatea situației și a funcției economice a celor care-l compun, și în special prin faptul încadrării sau neîncadrării lor în ierarhia socială existentă.

Din rădăcina biologică, care este precisă și nu necesită lămuriri suplimentare, derivă cea sociologică, cu două sensuri: unul special, care exprimă diferențierea socială între membrii unui grup social, prin felul de participare la munca socială, și, unul general, care exprimă „unitatea socială condiționată de faptul apropierea de vârstă”, mai pe scurt: grup de vârstă (Vulcănescu, 1934, *Generație*, p. 3). Prin aceste două sensuri se demonstrează că importanța sociologică a vârstei este un criteriu relativ de clasificare a grupelor sociale, însă fără să dispară vreodată cu totul, întrucât „condiționează atât variații de structură cantitativă,

cât și calitativă a activității omenești, și ca atare prilejuiește diferențieri pe care le condiționează în al doilea grad”. Chiar dacă, în mod strict, nu există identitate absolută de vârstă în nici un grup social, în cazul generațiilor, **vârsta ajunge să condiționeze unitatea sufletească** a acestor grupe, ceea ce ne trimite către următoarele rădăcini ale ideii de generație: de ordin statistic, istoric și psihologic. Știm că în sens statistic, o generație este o „perioadă de regenerare a unui grup social”. Ce ne interesează este durata acestei perioade și momentul care o încheie, declanșator al unei transformări sociale calitative, suficient încât să-i asigure un scop precis noii generații. Luând în considerare că înnoirea nu se poate face brusc, ci treptat, pe nesimțite, studiile demografice privitoare la „longevitatea mijlocie și la repartitia vârstelor în societate – piramida vârstelor” atestă totuși o perioadă de 29 - 30 de ani între generații, „cu tendință de creștere în societățile civilizate (acest lucru este însă controversat).” (Vulcănescu, 1934, *Generație*, p. 3).

Un exemplu apropiat care aproximează limita de timp a unei generații sociale îl regăsim și în succesiunea valurilor de generații din istoria franceză a veacului trecut, cu următoarele puncte de plecare: 1789 – 1814 (25 ani – Revoluția franceză, proclamarea Republicii), 1814 – 1848 (34 de ani – Restaurația franceză, a Doua Republică), 1848 – 1875 (27 de ani - Revoluția de la 1848), 1875 – 1902 (27 ani – a Treia Republică, urmat de afacerea Dreyfus). La fel și în istoria modernă a României, după cum vom vedea mai un capitol mai jos.

Putem observa că numai evenimentele istorice îi dau „trup și fizionomie distinctă” cadrului aproximativ de mai înainte, trecând astfel la sensul istoric. „Generația istorică este deci cea care umple cadrul făcut posibil și determinat formal de generația statistică” și de cea biologică, însă „**nașterea unei generații nu e numai o problemă de vârstă, și nici numai o problemă de influență istorică. Ci întâlnirea amândurora într-o psihologie vie.**”, ceea ce ne deschide sensul psihologic al ideii de generație. Această psihologie vie poate fi tradusă printr-o *solidaritate* de generație efectiv relevantă pentru dinamica vieții sociale. Sensul cultural vine și el ca o completare, implementând *solidaritatea* într-o unitate spirituală de manifestare, însă una de ordin problematic. Date fiind implicațiile extinse ale acestui aspect, vom găsi în text un subcapitol întreg dedicat lămuririi condiționării spirituale a generației sociale raportate la misiunea ei.

Noțiunea de Spiritualitate

Credința în solidaritatea celor două concepte, *spiritualitate* și *generație*, este unanimă, la început, cu toate că, „în fapt, spiritualitatea este înțeleasă în chipurile cele mai deosebite: unii reclamă o înnoire lăuntrică, alții o cultură nouă, alții, în sfârșit, „o întoarcere la viața duhovnicească”. Caracteristica primei perioade a discuției constă în „identificarea problemei *nouei spiritualități* cu problema *tinerei generații*, noua spiritualitate fiind, în conștiința tineretului, trăsătura caracteristică prin care se desparte de înaintași și care îi constituie o fizionomie distinctă în cultura românească” (Vulcănescu, 1934, *Spiritualitate*, p. 1).

O separație între cele două apare odată cu afirmarea tinerilor de la revista *Kalende*, care, după cum vom întări și noi mai jos, arată că identitatea de generație nu implică neapărat o identitate de poziție spirituală. (Vulcănescu, 1934, *Spiritualitate*, p. 1).

Conceptul de spiritualitate devine controversat când nu mai este sesizată interdependența, sau nevoia de corelare a celor trei sensuri principale întrebuintate, după cum urmează (Vulcănescu, 1934, *Spiritualitate*, p. 1).

1. **Viață interioară**, înțeleasă prin „trăirea intensă a clipei indiferent de valoarea calitativă a conținutului sufletesc trăit, adică activitate, frământare, entuziasm, pasiune”, la care putem adăuga chemarea și depășirea de sine prin determinării (Noica). Această trăire trebuie însă încadrată într-o unitate de manifestare, reflectată în

2. **Cultură**, care presupune o „trăire cu sens, trăire pentru un ideal, pentru o valoare, ... însă nu orice trăire e spirituală în acest sens, ci numai trăirea valabilă, adică orientată axiologic”. *Spiritual* în această accepție este „omul de geniu”, intelectualul, creator și înfăptuitor de valori. Conceptul de spiritualitate se întregeste, desăvârșește, în cele din urmă, prin
3. **Viața duhovnicească**, care înseamnă „viață vecinică, trăire în Duhul Sfânt”, și totodată transpunerea valorilor în *universalitatea absolută*. Desigur, nu ne referim aici că neîntrunirea celor trei descalifică o generație, poziția ei spirituală fiind mai mult de ordin problematic, ci la trăirea în adevăr, în ultimă instanță, însă elucidarea acestui aspect printre multitudinea de manifestări sociale existente, ar cere astăzi, probabil, elaborarea unei lucrări numită „Utopie: Trăirea în Adevăr”, ca să atragem astfel majoritatea cititorilor.

Manifestarea generației *spirituale*: elemente cheie

Corelând toate înțelesurile noțiunii de *generație* cu implicațiile *spiritualității*, fără ca acestea să se excludă, generația poate fi înțeleasă acum ca o manifestare de voință a actorilor sociali care răspund unui scop bine definit și problematizat, ancorati în ceva rămas întreg, o realitate spirituală, în slujba căreia și statul militează, sau ar trebui să militeze. Și mai pe scurt, generația este *glasul auzit al națiunii*.

Avem așadar următoarele 5 elemente cheie, pe care le vom plia societății românești:

actorii sociali (generația),

scopul (misiunea),

întregul (unitatea spirituală),

statul (cadru de asigurare a existenței fizice și spirituale a generației) și

națiunea (locul de întâlnire al celor 4 elemente).

Actorii sociali

După cum am arătat, generația este o grupare socială care nu antrenează toți membrii societății, iar vârsta este un atribut comun obligatoriu prin relativitate. „Nu există generație, nici în sens spiritualist, nici în sens istoric, decât pentru o minoritate restrânsă a unei societăți” (Manoilescu, 20 februarie 1934) (conștientă, care problematizează). Această **minoritate restrânsă** reușește să constituie o personalitate colectivă, definită mai ales în formele vieții culturale. Așadar, poziția intelectualului este determinantă a mișcării de generație, conștientizarea problemelor și identificarea lor în context presupune inteligență, dar și *determinații* potrivite, „acele manifestări care să corespundă armonios atât ființei sale individuale cât și sensului general spre care țintește” (Noica, 2008, p. 10). Cu cât avem o societate mai complexă, cu atât cuprinde mai multe diviziuni, grupuri, iar forța factorului de vârstă scade. Contează ideea în jurul căreia se gravitează. Ideea nu sub formă de modă, sau de curent, întrucât curențele pot coexista, pe când generațiile se succed: „Ea (generația) cuprinde chiar de multe ori, mai multe mode succesive, după cum un curent poate cuprinde mai multe generații, succesive sau chiar intermitente (de pildă „Sturm und Drang-ul german e un fenomen de generație, iar curentul în care se integrează e romantismul)”. În istoria noastră, curentul pașoptist cuprinde atât generația pașoptistă propriu-zisă, cât și a „epigonilor după independență”, iar la junimism la fel: generația lui Maiorescu și aceea a elevilor lui, contemporani cu „generația socială”.

Vom vedea mai jos că scopul, misiunea unei generații se naște din chemarea vremurilor și din nevoile sociale. De ce este nevoie, totuși, ca un membru al tinerei generații să răspundă chemării, iar contribuția lui să nu fie lovită de nulitate? La Vulcănescu găsim

câteva caractere promoatoare ale manifestării tinerei generații, până la punctul în care unitatea generației „se pulverizează în curențe” (Vulcănescu, 20 februarie 1934, conf. *Tendințele tinerei generații (în domeniul social și economic)*):

1. setea de experiență, sub formă de aventură și afirmare;
2. autenticitatea, voința de a fi așa cum ești, fără constrângeri sau conformism neînșușit;
3. spiritualitatea, în orice sens al ei: voința depășirii sinelui, nevoia de absolut sau cerința de veșnicie și
4. tensiunea dramatică, tragismul, criza, care reprezintă „punctul crucial al experienței trăite în comun de tânăra generație”. Percepția diferită asupra tragismului generează atitudini de manifestare contradictorii, față de istorie și de viața socială: **izolarea, activismul prin disperare și istorismul prin resemnare.**

Izolarea, mai mult o tendință spirituală decât socială, se referă la confruntarea problemelor prin minimalizarea lor în raport cu anumite principii existențiale. În acest caz, „retragerea în turnul de fildeș, fie bibliotecă, laborator sau visare, ori refuzul oricăror preocupări politice și sociale” sunt văzute ca fiind cele mai bune modalități de abordare a realității.

Activismul prin disperare cuprinde tinerii cu atitudine, dornici de faptă, care acționează orbește, fără un scop bine stabilit. „Aici, își găsesc un prim fel de absolut: sprijinul turmei”.

În sfârșit, **istorismul prin resemnare** înseamnă conștientizarea, încadrarea corectă și asumarea problemelor ce îi revin unei generații. Răspunsul „chemării la faptă” nu mai este „arbitrar, ci este precedat de o încercare de a cuprinde sensul ei temporal. Nu mai e aruncarea nebună în oricare faptă, ci deslușirea chemării care ți se face de lumea din jurul tău. Încercarea de a integra fapta acolo unde nevoia o cere.”

Scopul

Nici o generație nu își impune propria misiune. Aceasta se naște din chemarea vremurilor și din **nevoile sociale** din care se ridică societatea, în strânsă legătură cu un eveniment istoric, după cum am arătat la sensul istoric al generației.

Perspectiva unui război, de pildă, dă tineretului oarecare nădejde în viață, ca în moarte, dacă nu altundeva, să își găsească vreo semnificație. Mărturie în acest sens stă *generația de foc*, „după faptul istoric principal la care a luat parte”; sau *generația unirii*, după misiunea ei; alții o numesc *generația sacrificată*, după succesiunea generațiilor, ca restul, în sfârșit să-i spună *generația Gândirii*, după organul de manifestare al supraviețuitorilor ei, (M.V. , *Generație* în „*Criterion*”, an 1, nr. 3-4, 15 noiembrie – 1 decembrie). Găsim în această generație discipolii de la 1907, căzuți în război: Capitanul Ignat, Hasnaș, Romano, Trivale și supraviețuitorii: Nae Ionescu, Goga, Blaga, Crainic, Șeicaru, Cezar Petrescu, Bucuța, Tudor Vianu, Victor Ion Popa, Ion Marin Sadoveanu, Ralea, Camil Petrescu etc. După, i-a urmat imediat „tânăra generație”, compusă dintr-un tineret care nu și-a mai putut da seama de lumea de dinainte de război, revenindu-i ca misiune, înfăptuirea sufletească a demersurilor pentru apărarea neamului, ceea ce generația predecesorilor ei a înfăptuit în război, misiune care ar trebui să se regăsească printre preocupările tuturor generațiilor viitoare.

Dacă analizăm retrospectiv, descoperim, potrivit delimitărilor făcute de M. Vulcănescu, că la succedarea generațiilor în istoria socială a României moderne, au fost anumite evenimente declanșatoare asociate cu mari personalități, care au reușit să îndrepte oamenii, desigur, acea minoritate reprezentativă, într-o singură direcție, dacă nu cu totul într-o gândire comună, cel puțin de aceeași simțire spirituală, de fond, după cum urmează, pe scurt: **generația premergătorilor** (1821): Revoluția lui Tudor Vladimirescu; **generația pașoptistă** (1848-1880): Revoluția de la 1848 a lui Avram Iancu, când se face simțită

prezența unui caracter unitar în toate principatele române; **generația junimistă** (1880-1907) – punct de cotitură în evoluția societății românești, a cunoscut trei etape: prima, între 1867-1874, care stă sub semnul elaborării principiilor; a doua, între 1874-1885, apogeul – în care se consolidează direcția nouă și a treia etapă, până în 1944, în care se dezvoltă principiile estetice, prin P. Carp, C. Negruzzi, T. Maiorescu, I. Creangă, Eminescu etc.; **generația socială** (după 1907): Răscoala Țărănească, care îndreaptă atenția intelectualilor către sate. Cu toate că, cuprinde curente divergente, precum *semănătorismul* (N. Iorga, A.C.Cuza) cu caracter naționalist și *poporanismul* (Stere), pe de altă parte, cu caracter socialist, acestea au avut totuși caractere comune care ne arată că avem de-a face cu aceeași generație; căroră le urmează **generația de foc** și **generația tânără**, compusă din „tineretul ultimului contingent intrat în tranșee în 1918”, formată, la început, prin influența lui Nae Ionescu și Vasile Pârvan. Succesiunea generațiilor continuă, începând din 1947, cu **victimele închisorilor comuniste**, care aduce laolaltă membrii a trei generații, ultimele două, cea *tânără* și cea de după al doilea război, încă nedesprinsă, neformată, căzând prematur și irecuperabil. Regimul de exterminare din perioada comunistă a însemnat sacrificarea unei noi generații și compromiterea celei viitoare, a celei de astăzi, prin *reducerea la tăcere* a unei părți consistente a clasei intelectuale implicate activ în viața socială, formată din avocați, arhitecți, comercianți, farmaciști, medici, ingineri, învățători, profesori, preoți, scriitori, subofițeri, ziariști etc. (Ordinul 17249 al Direcției Generale a Penitenciarelor, septembrie 1948); ultima generație a societății românești este cea a **revoluției de la 1989**, însă fiind generație orfană, nu mai are capacitatea de a discerne bine realitățile românești care i-au asigurat cadrul de formare, rămânând neconcretizată într-o unitate de manifestare culturală, spirituală, deși problemele actuale de substrat social sunt resimțite la nivelul întregii societăți. În consecință, se întrevade dificilă și afirmarea unei noi generații, în contextul în care **ideea de neam** slăbește de la o zi la alta, fiind singurul cadru care poate asigura o **influență de ordin sufletesc** - condiția manifestării unidirecționale a unității de interes dominant, de problematică, planul pe care se realizează unitatea unei generații.

Întregul. Unitate spirituală

Adaptând ideea lui Noica, generația ni se arată cel mai bine reflectând „*întregul care este parte, iar nu numai partea în întreg*” (Noica, 1998, p. 399), sub forma unui *câmp de forță*, prin care omul își recapătă valoarea, și-o afirmă, ieșind din indiferență. În acest sens, unitatea spirituală este acea unitate de câmpuri de forță individuale, în care se manifestă toate cele trei înfățișări ale ființei. „Cu pulsațiile temporale și orizonturile spațiale, ființa din lucruri apare sub o a treia înfățișare, drept *câmp*. Coexistența spațio-temporală trece în existență. Prin câmp, spațio-temporalitatea închiderii ce se deschide se specifică, devenind organizată și orientată. Un *semen entis* s-a dezvoltat până la a fi *temporalitate, spațialitate, câmp*. Ceea ce se poate numi ființă, în primul moment, sunt aceste trei aspecte laolaltă.” Și la Exupery găsim câmpul de forță ca expresie a unității spirituale, a întregului, „omul fiind acela care nu are valoare decât într-un câmp de forță, omul fiind acela care nu comunică decât prin divinitățile pe care le concepe și care-l conduc pe el și pe ceilalți” (Exupery, 1977, p. 291). În continuare, Noica arată că prin câmp, „*închiderea ce se deschide* iese din indiferență. Acum un centru, sau o bipolaritate, sau măcar o matcă se răspândesc, într-o difuziune ce tinde să fie controlată, și în cadrul căreia fiecare punct, deși având o valoare diferită, reflectă totuși întregul câmpului”.

Așadar, prin oamenii care o compun, generația devine întregul, pe care-l deservește în deplinătatea intereselor lui, și care rămâne neschimbat, chiar dacă generația își schimbă optica, și este înlocuită, însă în aceeași unitate spirituală. În fond, e de observat de-acum că „ideea de generație spirituală este un concept hibrid, contradictoriu, Căci ideea de generație

exprimă o subdiviziune socială și o referință indubitabilă la timp. Pe când, poziția spirituală e prin natura ei o realitate totală, absolută și intemporală” (Vulcănescu, 1934, *Generație*, p. 4).

Dacă vrem să păstrăm despre generație o idee corespunzătoare faptelor care să rezolve problemele de orice natură, resimțite la nivelul întregii societăți, trebuie să înlăturăm gândul că identitatea de generație implică o identitate absolută de atitudini spirituale, o identitate de soluții, și să înlocuim această unitate cu predominarea unei anumite **problematici**. Tocmai de aceea s-a impus din capul locului, o distincție clară între generația spirituală și unitatea spirituală a generației, respectiv **identitate de generație** și **identitate de poziție spirituală**.

Prin faptul că unitatea spirituală a generației nu este o unitate de soluții, nu înseamnă însă că generația nu are nici un fel de unitate, ci numai că unitatea ei de conștiință trebuie să fie și de ordin problematic.

Ceea ce unește tineretul și-i dă forță în societate, nu e atât identitatea a ceea ce crede, cât identitatea problemelor care i se pun, a felului de a le ataca, însă pentru acest lucru este nevoie de întoarcerea la concret, la comunicarea sufletească cu celălalt. Lupta care se dă în interiorul unei generații nu are caracter politic, sau economic, ci se urmărește **cucerirea unei stări lăuntrice**. Criza nu este de altă natură, decât spirituală. Omul nu trăiește pentru realizarea unui confort material, ci pentru o scară de valori, iar astfel încercarea de a cuprinde sensul temporal al chemării la faptă devine reușită: integrarea faptei unde nevoia o cere, înăuntrul aceluși câmp de forță care-l împinge la faptă și creație, pe care o vrea transmisă generației viitoare: „omul fiind acela care nu află bucurie decât în a se transforma prin creația sa, omul fiind acela pe care-l epuizează proviziile și pentru care orice ansamblu este impresionant” (Exupery, 1977, p. 291).

Încheind cu ideea lui Noica, „toate situațiile logice, oricât de variate, creează câmpuri”, care formează o nouă generație, iar „ideea de câmp logic reduce diversitatea ... la unitate. *Se poate numi câmp logic acea situație în care întregul este în parte, iar nu numai partea în întreg*” (Noica, 1998, p. 399).

La baza unității spirituale: învățătura neîntreruptă

Am vorbit mai înainte de nevoia de „înnoire” pe care o simte o generație nouă, care poate însemna, totodată, și una din cele mai mari primejdii care să amenințe așezarea spirituală a unui popor în structura lui intimă. Se impune așadar, stabilirea sensului și limitele acestei înnoiri. Dar înnoire a ce? Pe scurt, a tradiției, ca *învățătură*. De ce este totuși tradiția atât de importantă încât nu poate fi eliminată din existența unei societăți, care se dorește a fi trăitoare în adevăr? În primul rând, pentru a veni în întâmpinarea erorilor, în a căror gravitate excepțională a căzut adesea neliniștea doritorilor de reforme radical spirituale, trebuie să revenim asupra caracterului religios a învățăturii tradiționale, cea creștin-ortodoxă, în cazul configurației spirituale a sufletului românesc, ca exemplu de căpătâi. Orice învățătură religioasă este *trăită* de oameni. Trăirea aceasta, considerată în totalitatea ei spațială și temporală, constituie într-un fel viața însăși a învățăturii, căci aceasta nu este un adevăr oarecare pe care cineva l-a formulat odată în trecut, pentru ca apoi să fie succedat de un altul mai convenabil. Ci e mai degrabă „ca o sămânță care e pusă în pământ, încolțește și dă roadă”, devenind învățătură rodită, nu una pur și simplă. „Astfel fiind însă, învățătura este un fapt, cu o istorie a lui, cu diverse momente care se înscriu pe o curbă. Curbă aceasta e însăși legea de desfășurare a posibilităților cuprinse în învățătură. Iar înscrierea la conștient, formularea diverselor momente, e ceea ce numim noi *tradiție*.” De aici, înțelegem că orice așezare spirituală se definește prin învățătura inițială plus formula de identificare a creșterii ei. Spuneam că viața, „creșterea unei învățături, se înscrie pe o curbă. Curbă aceasta, chiar dacă nu poate fi calculată, poate fi în orice caz desemnată, cel puțin pentru ceea ce se leagă cu trecutul. Fiecare moment al ei trebuie să stea, structural, într-un raport organic cu toate

celelalte, să se integreze în **unitatea organică** a curbei”. Cu alte cuvinte, „*garanția valabilității creșterii învățaturii, sau formulării acestei creșteri stă în organicitatea ei, - adică în concordanța ei cu tradiția.*” Acum știm ce e înnoire: înnoire nu poate să însemne schimbare pur și simplu, ci **creștere firească**.

Statul și Națiunea

Am spus că statul este cadrul de asigurare a existenței fizice și spirituale ale unei generații, care nu acționează altfel decât în virtutea unității neamului, a întregului spiritual. Dar unde trebui căutat acest întreg, în cazul neamului românesc, pentru a integra cu succes fapta acolo unde nevoia o cere? Pentru generația Criterion, răspunsul, valabil și astăzi, era clar: „acolo unde tulburarea apelor nu a năpădit cu totul sufletul românesc. Acolo unde mai trăiește un stil de viață românească integrată, organică, o comunitate spirituală.”

Există două direcții de interpretare a rolului pe care îl joacă statul în criza unei generații: problema primordială a restabilirii întregului românesc nu este problema civilizației noastre, ci **problema reorganizării statului**. Problema statului tare. Un stat care nu poate asigura existența neamului majoritar în integralitatea lui, se condamnă singur. Este inutil.

Pe de altă parte, problema statului e, dimpotrivă, o problemă derivată, nefiind importantă atât forma organizației de stat, fie ea oricât de tare, cât realitățile în slujba cărora acesta militează, realitățile formei de viață românești. Necesitatea orientării oricărui tip de activism pe linia configurației spirituale a realităților românești se explică prin faptul că, „așezați la răscrucea vânturilor istorice, pământul românesc nu a cunoscut veac în care să nu-ți vadă cotropit pământul din toate marginile zării. Nu a fost generație care să nu-și vadă avutul prădat și care să nu fie nevoită să-și refacă de la capăt, neconținut de la capăt, așezarea ei materială și spirituală. În acest fapt neprielnic creației spirituale, în care unii văd un semn de inferioritate, noi vedem dimpotrivă, un sens propriu care a definit acestui neam o regiune a spiritualității dincolo de marginile spiritului obiectiv, în adâncul sufletesc, în evlavie și valori tradiționale și creștine. Dincolo de Dumnezeu, totul a rămas provizoriu în neamul acesta.” (Vulcănescu, conf. 20 februarie 1934).

Scos din sfera spirituală în care s-a format, neamul românesc poate fi văduvit de sensul lui intrinsec. Totodată, acest sentiment al precarității, care poate copleși cu ușurință orice generație, este de fapt o chemare la realitate, la realitatea românească. Astfel, problema organizării statului nu se formulează abstract, ci izvorăște din nevoile reale ale românilor, din înțelegerea reală a împrejurărilor lor de viață.

Așadar, statul este o amplă expresie politică, de organizare a națiunii. Nu este decât o „formă de manifestare a națiunii, deci o realitate subordonată funcțional acesteia” (Gusti, 1939). De menționat însă, că „naționalismul efectiv nu poate fi o simplă veleitate de a realiza o formă de stat tare. El se cere împlinit și în planul concret al valorilor economice” (Vulcănescu, Tendințele tinerei generații (în domeniul social și economic), 20 februarie 1934).

Acum înțelegem de ce lupta care se dă în interiorul unei generații nu are caracter politic, sau economic, ci se urmărește cucerirea unei stări lăuntrice. Criza nu este de altă natură, decât spirituală, la nivel de unitate națională, singura unitate socială care își ajunge sieși, în înțelesul că nu cere pentru deplina ei realizare o unitate socială mai cuprinzătoare, fiind în stare să-și creeze o lume proprie de valori, să-și stabilească un scop în sine și să-și afle mijloacele de înfăptuire, adică forța de organizare și propășire prin propria ei alcătuire.” De la un nivel macro, observăm ușor că „viața socială a omenirii civilizate se înfăptuiește în cuprinsul națiunilor. Națiunea este realitatea centrală, care însumează toate aspirațiile firești ale indivizilor și de la care pornesc, nu spre o nouă ființă, ci spre un plan nou de organizare, toate manifestările internaționale” (Gusti, 1939).

Așadar, în contextul slăbirii culturii românești și a ideii de neam, pătrunderea elementelor spirituale străine îi pot asocia sufletului românesc, valori extrinseci care ar putea pierde națiunea, și în definitiv, statul.

Concluzii. Misiuni de fond a oricărei generații românești

Am arătat că o generație nu își alege niciodată misiunea, ci aceasta „se naște din chemarea vremurilor și din nevoile societății.” Pentru a asigura continuitatea unor elemente specifice societății românești, în ansamblul ei, o primă misiune a noii generații este să asigure, în continuare, „unitatea sufletească a românilor, uniți politicește prin sacrificiul generației de foc”, moment de la care se împlinesc 100 de ani în anul ce urmează. Totodată, pentru prevalarea sufletului național se impune înlăturarea oricăror diferențieri regionale care îi pot știrbi integritatea. Cea de-a doua misiune de fond a generației este exprimarea sufletului românesc în forme universal-valabile oriunde în lume, prin „reducerea idealurilor omenești într-un un singur chip al *omului românesc*.”, în principal, prin intermediul creațiilor culturale. Cea de-a treia misiune presupune acțiuni de pregătire și prevenire a vremurilor grele care pot veni. Pentru generațiile de după primul război, toate aceste pregătiri au fost complet demontate în momentul culminării regimului de exterminare din perioada comunistă, înfăptuirea sufletească a unui plan de „atac” pentru apărarea neamului fiind irealizabilă pentru generația succedată, tocmai de aceea mișcarea revoluționară din '89 nu a avut ca finalitate națiunea, ajungând, de fapt, atât de departe încât am promulgat o lege specială (Legea nr. 217/2015 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 31/2002 privind interzicerea organizațiilor și simbolurilor cu caracter fascist, rasist sau xenofob și a promovării cultului persoanelor vinovate de săvârșirea unor infracțiuni contra păcii și omenirii prin care singuri să ne putem dezice de mari personalități ale culturii române și aprigi apărători ai neamului românesc, cărora le asociem infracțiuni contra păcii și omenirii cu totul nefondate.³

Rămâne de văzut dacă tinerii de astăzi mai îndeplinesc condițiile de întregire a unei generații, dacă plasarea într-un spațiu spiritual unitar, într-un câmp de forță spațio-temporal, mai constituie o problema personală, a cărei încercare de rezolvare să le asigure acea plus valoare creatoare. Nu este nevoie decât de „teamă de ratare” și de conștientizare a propriei misiuni, în cadrul unității sufletești a neamului din care fac parte și, de asemenea, o renunțare paradoxală la lupta pentru autorealizare, dacă va fi cazul.

Când se vorbește mereu de „criză economică” și de „șomaj al tinerei generații”, se uită că nu e vorba numai de o lipsă de mijloace, ci de o lipsă de scop, la tânărul dezrădăcinat, dezaxat, rupt de credința părinților lui, și din privegherea dragostei acestora și aruncat pe drumuri în nădejdea unei îmbunătățiri iluzorii a stării lui materiale, ajuns să-și disprețuiască părinții, să se rușineze de ei, fără însă a izbuti să se integreze în schimb altundeva, plutind fără rost, lucid de goliciunea lui spiritual, temător de ratare. Tineretul nu suferă numai din pricina privațiunilor de tot felul pe care i le impune situația conturată lapidar de Eminescu în versul: „săraci într-o

---

³ Printre aceștia se numără și M. Vulcănescu, decedat în 1952 la închisoarea din Aiud.

țară săracă”, ci suferă, mai ales pentru că în sufletul lui e o spărtură, și pentru că prin această spărtură bate vântul strângător de inimă al îndoielii în sensul misiunii lui.

M. Vulcănescu

Bibliografie:

*** Legea nr. 217/2015 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 31/2002 privind interzicerea organizațiilor și simbolurilor cu caracter fascist, rasist sau xenofob și a promovării cultului persoanelor vinovate de săvârșirea unor infracțiuni contra păcii și omenirii.

*** Ordinul 17249 al Direcției Generale a Penitenciarelor, septembrie 1948.
Eliade, M. (1934, 15 noiembrie – 1 decembrie). *Generație. Criterion*, nr. 3-4.

Exupery, A. (1977). *Citadela*. Iași, Ed. Junimea.

Gusti, D. (1939). *Cunoastere și acțiune în serviciul națiunii. Vol I, Cartea Echipelor*. București, Fundația Culturală Regală „Principele Carol”.

Manoilescu, M. (20 februarie 1934). conf. *Tendințele tinerei generații (în domeniul social și economic)*.

Noica, C. (1998). [I] *Devenirea într-o ființă. Încercare asupra filosofiei tradiționale. Tratat de ontologie*. [II] *Scrisori despre logica lui Hermes*. București, Humanitas.

Noica, C. (2008). *Cele șase maladii ale spiritului contemporan*. București, Humanitas .

Perian, G. (2011). *Ideea de generație în concepția lui Mircea Vulcănescu. The Proceedings of the European integration - between tradition and modernity congress, Editura Universității "Petru Maior", vol.4.*

Vulcănescu, M. (20 februarie 1934). conf. *Tendințele tinerei generații (în domeniul social și economic)*.

Vulcănescu, M. (1934, 15 noiembrie – 1 decembrie). *Generație. Criterion*, nr. 3-4.

Vulcănescu, M. (1934, 1 noiembrie). *Spiritualitate. Criterion*, nr. 2.